

Közigazgatás - a rendészeti igazgatás és a tudományok

FINSZTER Géza¹⁰

A rendészeti igazgatás része a közigazgatásnak, és ha igen, akkor miért nem?² A komolytalan kérdésre komoly válasz csak a tudományok segítségével adható. Legalább négy szellemi körről tudunk, amelynek van megoldása:

- Elsőként azokat idézzük, akik számára a *rendészet szintiszta közigazgatás*, ezért annak elméleti megalapozásához elegendőnek látszanak az állam- és jogtudományok klasszikus intézményei.
- A második irányzat minden *inter- és multidiszciplináris érdeklődést* szívesen fogad, minthogy a közigazgatás a legösszetettebb, a legváltozatosabb közügyek foglalata, törvényszerűségei feltárásához ezért számos stúdiumra lehet szükség.
- A harmadik felfogás a védelemtudományi szemléletnek központi jelentőséget tulajdonít, a közbiztonságért harcolni kell.
- Negyediknek említjük a *rendészettudomány* képviselőit, akik azon a (szerintük hiányzó) rendészetelméleten munkálkodnak, amely a rendvédelem jogállami szervezetének és stratégiájának felépítését, valamint a rendőrségek működésének hatékonyságát és törvényességét segítheti.

Tekintsük át röviden ezeket az irányokat!

A rendészet szintiszta közigazgatás

A rendészet helyét keresve induljunk ki a közigazgatás általánosan elfogadott tanácskönyvi meghatározásából: „A közigazgatás – mint az állam integrált igazgatási rendszere, és mint az államszervezet egyik alrendszere – a legnagyobb szakigazgatási rendszer, melynek tevékenysége az egész társadalomra kiterjed. A közigazgatás lényeges vonása a politikai hatalomnak való relatív alárendeltség [...] A közigazgatás a jog által meghatározott keretek között működik [...] A közigazgatás feladatainak ellátására – a közigazgatást megillető jogosítványokkal és hatáskörökkel rendelkező – elkülönült szervezetrendszer jött létre.”³

A közigazgatási teória következetes rendészetkutatója, Balla Zoltán így érvel: „A rendészet ma is érvényes definíciója a 20. századi közigazgatási jog egyik

¹ Professor emeritus, Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar, e-mail: finszter.geza@uni-nke.hu

² Karinthy Frigyes kérdése: Lehet-e barátság férfi és nő között, és ha igen, akkor miért nem?

³ RÓZSÁS – CSÁKI HATALOVICS 2019: 44.

legtekintélyesebb művelőjéhez, Berényi Sándorhoz⁴ köthető, aki 1993-ban a rendészetet elsőként nevezte közigazgatási és hatósági tevékenységnek: »A rendészet közigazgatási tevékenység, s mint ilyen, elsősorban olyan hatósági tevékenységnek minősül, amelynek célja a közbiztonság, a közrend jogilag szabályozott rendjének megóvása, fenntartása, a közreműködés a megsértett jogrend helyreállításában.«⁵

A közigazgatási jog nem azonos a közigazgatás működésével. „A közigazgatás sokrétű gyakorlati tevékenység, feladat a társadalom közügyeinek megvalósítása, valamely célrendszernek a gyakorlatba fordítása, társadalmi vagy közösségi racionalitások kijelölése, érvényesítése, változtatása és mindezekhez törvényes végrehajtási eszközök igénybevétele.”⁶ Ez tette szükségessé, hogy az állam- és jogtudományokon belül a közigazgatási tárgyú kutatásokat két ágazat fogadja be. A dogmatika kidolgozása a közigazgatási jogtudomány, a gyakorlat törvényszerűségeinek vizsgálata a közigazgatástan feladata.

Amennyiben az előzőekben leírtak meggyőzően igazolják a közigazgatás és a rendészeti igazgatás egységét, akkor keresni kell annak okait, hogy a rendőrhivatal működésének szellemi kontrollja miért nem került a közigazgatási jogtudomány és a közigazgatástan kompetenciájába.

Az inter- és multidiszciplináris érdeklődés

A Berényi Sándor tollából származó következő idézet jól illusztrálja a problémát, amelyet a szerző még a szocialista államelmélet regnálása idején rögzített:

„A szervezetirányítási feladatok között külön helyet foglal el a fegyveres erőknek és testületeknek, az állami kényszerszervezeteknek az igazgatása. E szervezetek, mint a hadsereg, a határőrség, a rendőrség és más fegyveres testületek, a rendészeti szervek, a büntetés-végrehajtási intézetek stb. az állam fizikai hatalmát megvalósító, realizáló szervezetek [...] E szervezeteket egyrésztől el kell határolni az államigazgatástól. E szervezetek túlnyomó többsége nem tekinthető államigazgatási szervezetnek. De nem tartoznak az állam más szervezeti rendszeréhez, szervezeti egységéhez sem [...] Ugyanakkor meg kell jegyeznünk, hogy e szervezetek közvetlenül kapcsolódnak az állam szervezeti rendszeréhez [...] (pl. az államigazgatási jog szabályozza belső-külső igazgatásukat). Az államigazgatási szervezeti rendszerhez egyes szervezeteik (pl. rendőrség) közvetlenül kapcsolódnak, ebben az esetben a szervezet egyes egységei közvetlenül államigazgatási feladatokat látnak el, államigazgatási szervként működnek.”⁷

A korszak másik iskolateremtő tudósa a megoldást a tudományok összefogásában látja:

⁴ BALLA 2017: 40.

⁵ BERÉNYI 1993: 213.

⁶ TAMÁS 2005: 71.

⁷ BERÉNYI et al. 1984: 58.

„A közigazgatás és a jog viszonyának elemzése egyértelműen jogtudományi munka [...] A 70-es évek közepén készített számvetés még az igazgatástudományi, a szervezélméleti és a szociológiai szemléletű munkákat üdvözölhette új fejleményekként. Azóta a szociológiai, politológiai gondolkodás termékenyítő hatásának eredményeként szép számú újdóláról mutatta be az államigazgatás jelenségeit, ezek összefüggéseit a társadalommal, a politikai rendszerrel. (Kulcsár Kálmán, Szentpéteri István, Schmidt Péter, Bihari Mihály, Lőrincz Lajos, Lakos Sándor, Verébelyi Imre, Szoboszlai György, Szegő Andrea, Wiener György) Megjelentek az államigazgatást komplex módon (jogi, igazgatástudományi, szociológiai, politológiai és társadalomelméleti oldalról) vizsgáló munkák is. (Peschka Vilmos)⁸ Madarász Tibor szól a társadalomkutatók reménységéről is: „Az államigazgatás korszerűsítése a társadalomirányítás korszerűsítését, annak elméleti megalapozását feltételezi.”⁹ Az interdiszciplináris adottság azonban a közjogi szabályozás jelentőségét nem kérdőjelezheti meg: „Az állami jelzőnek kivételesen nagy jelentősége van, ti. a fizikai kényszer állami formáját minden egyéb fizikai kényszerrelől az különbözteti meg, hogy ez törvényes kényszer. (Abban az esetben persze, ha az államban – a szó igazi értelmében – egyáltalán törvényesség van.)”¹⁰

Hautzinger Zoltán a tárgykörben írt tanulmányában abból a hipotézisből indul ki, hogy „a rendészettudomány meghatározásának számos példái alapján egy összetettebb fogalom alkotható, amely nem egy létező tudományterület keretei közé szorítja a rendészettudományt, hanem önálló diszciplínaként határozza meg azt.”¹¹

Hautzinger a példalozó felsorolást Katona Gézával kezdi, aki a rendészettudomány interdiszciplináris jellegét abban látja, hogy „egyes szakrendészetekhez más tudományok kapcsolódnak: közlekedésrendészethez járműtechnika, út- és közlekedéstervezés, bűnügyi technikához pedig orvostudomány, illetve a műszaki tudomány.”¹² Ezután idézi Kerecsi Klára és Pap András László álláspontját: „a rendészettudomány a társadalomtudományok közé tartozik. A Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Akkreditációs Bizottság által elismert önálló tudományág, amely ugyan kapcsolatban áll az állam- és jogtudományokkal, valamint a szintén önálló tudományági minőséggel rendelkező közigazgatás-tudománnyal, de olyan tudományágakhoz is kapcsolódik, mint a vezetés- és szervezéstudomány, a szociológia, a pszichológia, a kriminológia, a történettudomány, a közgazdaság-tudomány, a neveléstudomány, a statisztika vagy a műszaki tudományok, továbbá a hadtudomány.”¹³ A rendészettudomány önállóságának legkézenfekvőbb bizonyítéka e szerzőpáros szerint, hogy az – megfelelő a tudományossággal szemben támasztott általános kritériumoknak – sajátos vizsgálati tárggyal, eszközökkel, módszerrel, belső struktúrával, differenciált hazai és nemzetközi intézményrendszerrel rendelkezik.

⁸ MADARÁSZ 1987: 11–12.

⁹ MADARÁSZ 1987: 22.

¹⁰ MADARÁSZ 1992: 287.

¹¹ HAUTZINGER 2020: 137–146.

¹² KATONA 2012: 5–14.

¹³ KERECSI-PAP 2015: 67–84.

További szempontokkal szolgál Kis Norbert munkássága: „Szerinte az idetartozó kutatásokat legalább öt dimenzióba kell kiterjeszteni: a közpolitikai és szabályozási, a szervezeti és szervezési, a feladat- és eszközrendszer, az eljárásrend és az erőforrások dimenzióiba. A rendészettudomány mindemellett nem definiálhatja önmagát csak a közigazgatás-tudomány és a bűnügyi tudományokon kívül eső kérdésekre szorítva.”¹⁴ Hautzinger végül Korinek Lászlóval érvel, aki szerint a rendészettudomány „a bűnügyi tudományok és a közigazgatás-tudomány közös határterületén helyezkedik el”.¹⁵ Továbbá „a rendészettudományra vár az a feladat, hogy a rendészet jogát, a rendészet szervezetét és annak működését interdiszciplináris megközelítéssel tárja fel, vegye birtokba a rendészeti igazgatásnak azokat a területeit, amelyek eddig nem kaphattak tudományos kontrollt”.¹⁶

Védelemtudomány

A rendészeti igazgatás a közigazgatás azon ága, amelyik a jogellenes emberi magatartásokból keletkező veszélyeket a legitim fizikai erőszak birtokában hárítja el. A rendészet hivatása „olyan veszélyektől, károsító sértésektől megóvni a társadalmat, amely veszélyek fékevesztett emberi akaratból származhatnak”.¹⁷ A rendészetet a közigazgatási hatósági tevékenységek egyéb ágaitól a fizikai erőszak monopóliuma különbözteti meg. Az a feladata, hogy „fizikai erőhatalommal vessen gátat a sérelemmel fenyegető veszélyeknek”.¹⁸

A védelemtudomány a hadtudományi ágazatok magasabb szintű absztrakcióval kialakított bővítménye. Képviselői a rendszerváltozás után azt érzékelték, hogy a korábban tisztán katonai diszciplína kutatási tárgya kiterjedt olyan határterületekre, amelyek e tanítások struktúráját is átalakíthatják.¹⁹ Új diszciplína, a védelemtudomány kialakításának szükséglete merült fel. „Véleményem szerint mindent meg kell tennünk a védelemtudomány tudományterület elfogadtatásáért. E tudományterület tudományágai: biztonságpolitika, hadtudomány, katonai műszaki tudományok és a rendészettudomány.” A javaslat része, hogy ezen az úton lehetséges a hadtudomány viszonylagos önállóságának megőrzése, amelyhez a háttérrel a katonai és a rendészeti felsőoktatás integrációja adja: „tudományágunk fejlődése érdekében olyan új megközelítésre van szükség, amely úgy enged teret a tudományszakok tudományággá fejlődésének, hogy közben nem csorbítja a hadtudomány jelentőségét.”²⁰

A hadtudományi diszciplínának olyan módszerei kínálkoztak a rendvédelem tanulmányozásához, mint a terepre tervezett vizsgálódások. „Nem kevésbé terephez

¹⁴ Kis 2015: 85–92.

¹⁵ Korinek 2007: 1570–1576.

¹⁶ Korinek 2010: 277.

¹⁷ KMETY 1907: 322.

¹⁸ KMETY 1907: 322.

¹⁹ Simon 1997.

²⁰ Farkasné Zádeczky 2007.

kötődő és kísérleti igényű a felkészítési módszer kimunkálásához a határ őrzése, a határvédelemben való részvétel, valamint a katasztrófához kirendelt erő kísérletes alkalmazása kutatási igénnyel a kimenekítésben, szakfelkészítésre alapozott feladatvégrehajtásban, katonai, közrendvédelmi-, mentőszolgálati-, tűzoltó-, polgárőrségi- és katasztrófavédelmi erők összeműködésében.”²¹ E metodika hívei azt vallották, hogy a rendészet tudományos igényű művelése is a hadtudomány mellett található meg a számára legkedvezőbb elméleti közeget.

Rendészettudomány

A rendszerváltozás körüli időkben a hadtudomány primátusa nem nyerhette el a rendészet kutatóinak tetszését. Abban a korban, amikor jelszó volt a rendőrség demilitarizálása, amikor a legfontosabb alkotmányos teendőnek számított a rendészeti szervezeti törvények megalkotása, az elmélet hívei az állam- és jogtudományoktól remélték a támogatást, noha már a kezdetekkor felmerültek nehézségek. És valóban, a jogtudományi módszerek nem nélkülözhetők a rendőri eljárások normatív alapjainak feltárásában, de szinte semmit nem mondanak arról, ami a valóságban ezeket a hatósági cselekvéseket jellemzi. A bűnözés kontrollmechanizmusait tanulmányozó kriminológiát annak művelői alkalmasnak tartották a rendészet tudományos feltárására. Az egyedi bűntény megismerése azonban kriminalisztikai feladvány, amely gyakran a legjobb szakértelem mellett sem vezet eredményre. Erről a nagy gondról a kriminológia hallgatni kényszerül. Ne feledjük, a kriminológiai kutatások tárgya az eredményes nyomozások tömegével feltárt múlt! Az ismeretlen elkövetők kézre kerítése a bűnüldözés feladata. A kriminológus csak a felderített ügyekből vonhatja le következtetéseit. Igaz, a látenciát megbecsülheti, de a rejtett bűnözés terjedelmének korlátozásához kriminalista kell. A közbiztonsági szolgálat teljesítményét elemezve a rendészeti jelenlét és a jogkövető helyi társadalommal való kooperáció a szituációs bűnmegelőzés kulcskérdése lett, ennyiben kriminológiai felismerések is ösztönözték a rendőrségi modellek korszerűsítését. Viszont a rendészet egyedi és váratlan veszélyre reagáló manővereinek hatékonysága a kriminológia módszertanával – amelynek feladata a bűnözésnek mint tömegjelenségnek a megismerése – nem értékelhető. Ugyanakkor a kriminalisztika sem válhatott a rendészet teljes színpadát befogadó kutatási ágazattá, minthogy annak tárgya kizárólag a múlt büntetőjogilag releváns, megismételhetetlenül egyedi mozzanatának a dokumentálása a tisztességes eljárás követelményei szerint. Ebben nem fér el a kockázatelemzés, a jelen és a jövő megismerése, noha ezek is részei a bűnügyi hírszerzésnek, a titkosrendőri munkának.

A rendészet természetrajza további módszertani kérdéseket vet fel. Vajon tanulmányozható-e az olyan társadalmilag-történetileg meghatározott cselekvés, amely

²¹ VASVÁRI NAGY 2001: 13.

előre nem kiszámítható, nem követ szabályokat, amellyel kapcsolatban nem hivatkozhatunk „egy korábbi hasonlóra”?²² A rendőri akciók elemzése olyan metodikát kíván, amely ebben az állandó változékonyságban is képes felismerni a lényeges, tartós és ismétlődő jegyeket. Ha felfedezünk ilyen vonásokat, akkor ezek elvezetnek a rendészeti veszélyelhárítás lényegének megértéséhez.

Mindeddig nem sikerült pontosan meghatározni a hivatás tartalmát, kijelölni azokat a funkciókat, amelyeket valamely speciális tudás birtokában „mindenki másnál jobban végeznek” azok, akik a szükséges ismereteket elsajátítva szolgálják a közbiztonságot.²³ A rendőrképzésnek természetesen megvannak a maga hagyományai, de olyan tanterv és oktatási program még nem született, amelyet a rendészet természetét leírni képes kutatásokra alapítottak volna. „Hogyan képezzük rendőreinket, ha nem mutatjuk ki reálisan elfoglaltságaikat, feladataik hatékonyságát, ha az információk pontatlanok és hiányosak [...] A rendőri szolgálati helyek megnyitása a kívülálló figyelő részére, a rendőrökkel folytatott konzultációk, valamint az elvégzett kutatás eredményeinek megvitatása és hozzáférhetővé tétele lenne a nemzeti rendőrség számára az első lépés, amit a jövőben meg kell tennie.”²⁴

Az elmúlt évtizedek legjelesebb rendőrségi kutatásai az állam- és jogtudományok területén folytak, ami azt erősítheti, hogy a rendészet itt található hasznos diagnózisokra és reményt keltő terápiákra. Felmerül azonban számos olyan téma, amely nem illeszthető a jogi stúdiumok sorába. Ilyennek tekinthetjük a csapaterők tevékenységét, a terrort elhárító műveleteket, a bűnügyi és a nemzetbiztonsági hírszerzést, valamint a rendészeti veszélyelhárítás más ágazatait, amelyek nem viselik magukon a jogalkalmazás dogmatikai jellemzőit. Főleg azért nem, mert a tétéles jog a rendészeti aktusok jelentős részét nem szabályozza, hanem csupán felhatalmazást ad, a többit a végrehajtók szabad belátására bízva. A rendőrség munkáját vizsgáló tudományossággal szemben nem csupán az a követelmény, hogy segítse elő „a különböző empirikus kutatásokkal a létező intézmények működésének hatékonyságát”, hanem az is, hogy tárja fel azok történeti gyökereit, és dolgozzon ki a közrendet és a közbiztonságot eredményesebben oltalmazó alternatívákat. Ez utóbbi jelent igazi társadalomtudományi kihívást, míg a mindenkori praxis igazolása nem több „szociotechnikánál”.²⁵

A rendészettudomány – más közigazgatási elméletekkel együtt, akár multidiszciplináris összefogásban – a gyakorlat mindennapi tapasztalatait tekinti a legértékesebb tényeknek, és kutatási eredményeinek próbáját is az alkalmazhatóságban leli meg. Ehhez azonban egyfelől korlátozni szükséges a nem kutatható, bizalmas adatok körét, másfelől az állam intézményeinek a kutatások megrendelőiként is meg kell jelenniük. Nem lehet sikeres a rendészet elmélete empiria nélkül, de a hivatal sem hatékony, ha elutasítja a tudományosságot.

²² MANNHEIM 1996: 129.

²³ DURKHEIM 2000: 417.

²⁴ MONJARDET 1995: 173.

²⁵ SZIGETI 2001: 153.

Epilógus

Térjünk vissza a bevezetőben feltett kérdésre: a rendészeti igazgatás része a közigazgatásnak, és ha igen, akkor miért nem? Azt talán sikerült igazolni, hogy az általános közigazgatás és annak egy különös területe, a rendészet nehezen hozható harmóniába. Ennek okait vizsgálva a következőkre jutottunk:

- Érzékelhetőek a politikai rendszerek különbségei, amennyiben az alkotmányos jogállamok nagyobb esélyt adnak a civil rendészetnek, míg az autoriter hatalomgyakorlás inkább bízik a katonás rendben.
- Láthatóak a rendészeti szakmai kultúra eltérései, ahol a zárt hierarchia, a rejtőzködés, a titkosság inkább a különállást, a nyitottság, a szolgáltató küldetés, a társadalmi kapcsolatok gazdagsága inkább a közigazgatásba integrálódást követeli.
- Nem mellőzhető a társadalom értékrendje, amelyben egyfelől a szabadságeszme a rendőri hatalom korlátozását és ellenőrizhetőségét látja a közigazgatás részeként működő rendészetben, és másfelől a biztonságesszme, amely erőt mutató, cselekvőképes szervezetet vizionál, lehetőleg mind messzebb a civil rendetlenségtől.
- Jelen vannak a rendészeti igazgatás sajátos tulajdonságai (a hierarchia, a titok és az erőszak mítosza), amelyek a közigazgatás általános jegyeitől különböznek, ezért kutatásuk is önálló stúdiumot igényel.
- A világpolitikai fordulatok felülírhatják az előzőekben említett hatásokat. A rendszerváltozás a kilencvenes évek elején a szabadság szellemét erősítette és a demokrácia győzelmét ünnepelte. A mostani háborús időkben a fő érték a biztonság és az erőskezü kormányzás.

A rendszerváltozás korszakában hajlamosak voltunk azt gondolni, hogy az alkotmányos jogállam megteremti a rendészet közigazgatásba integrálódásának alapját. Ezt a meggyőződést kár lenne feladni, de a tétel kiegészítésre szorul! Nagyobb jelentősége van a politikai hatalom igazságkereső, avagy igazságghirdető lényegének, a szakmai kultúrának, a társadalom értékrendjének, a rendészeti igazgatás specifikumainak és persze a világhelyzetnek is.

Beke József *Belügyi Szemlében* megjelent recenziójában egy 2019-ben publikált németországi kutatásról számol be, amelynek „kulcskérdése, hogy a rendőrséget érintő rendészetelméleti kutatások egy független tudományos diszciplína keretében történhetnek, vagy társulhatnak-e más tudományágakkal is. A Németországban tartományi szinten működő Rendőrtiszti (Rendészeti) Főiskolák (Deutsche Hochschule der Polizei, DHPol), melyek felelősek a rendőri állomány kiképzésért, továbbképzésért és egyben a rendészeti célú tudományos munkáért is, kutatásokat kezdeményeztek és vitát folytattak a rendészettudomány, az közigazgatástan, valamint

a közbiztonság kapcsolatáról.”²⁶ A német kutató²⁷ szerint „a rendészettudományt a közigazgatási tudományokban kellene megjeleníteni és rögzíteni, olyan más létező fókuszpontok mellett, mint például a közjog, a közigazgatás vagy a szervezeti szociológia. Az érv egy ilyen jellegű szintézis mellett az, hogy a közigazgatási tudományok jelenleg is intenzív vitákat folytatnak saját tudományáguk orientációjáról, ezért kölcsönösen mindkét tudományterület számára előnyös lehetne a közös gondolkodás. A rendészettudománynak az igazgatási tudományokban való rögzítése két feltételezésen alapul: először is azon, hogy a rendőrség a közbiztonsági igazgatás szerves része, másodsor, a közigazgatási tudományok nagyon sok alapvető eredményt tudnak felmutatni, amelyek a közbiztonság és a rendőrség kutatásához hozzájárulhatnak. A lényeg, hogy a rendészet elválaszthatatlan részét képezi az állam működésének, a közigazgatási tevékenységnek, olyannyira, hogy a rendőrséget a lakosság az államiság meghatározó képviselőjeként érzékeli. A rendőrség legalább ugyanolyan alaposan – adott esetekben erősebben – szabályozott, mint bármely más közigazgatási ág.”²⁸

A Balla Zoltán tanár úr kezdeményezésére 2023 márciusában a közigazgatás és a rendészeti igazgatás tárgykörében az NKE Rendészettudományi Karán megrendezett konferencia alkalmat adott arra, hogy a Lange professzor által felvetett kérdésekre Magyarországon is segítsünk jó válaszokat keresni.

IRODALOMJEGYZÉK

- BALLA Zoltán (2017): *A rendészet alapjai és egyes ágazatai*. Budapest: Dialóg Campus.
- BEKE József (2022): Közigazgatási tudományok, közbiztonsági igazgatás és a rendészet. *Belügyi Szemle*, 70(12, Nemzetközi Rendészeti Figyelő VIII.), 2690. Online: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.12.8>
- BERÉNYI Sándor (1993): *Magyar államigazgatási jog. Különös rész II. Ideiglenes jegyzet*. Budapest: Tankönyvkiadó.
- DURKHEIM, Émile (2000): *Az öngyilkosság*. Budapest: Osiris.
- FARKASNÉ ZÁDECZKY Ibolya (2007): Hozzászólás A hadtudomány mai problémái, területei és új fogalma című cikkhez. *Hadtudomány*, 17(2).
- HAUTZINGER Zoltán (2020): A rendészettudomány határtudományai. *Magyar Rendészet*, (20)3, 137–146. Online: <https://doi.org/10.32577/mr.2020.3.8>
- KATONA Géza (2012): A rendészettudomány terminológiája. In GAÁL Gyula – HAUTZINGER Zoltán (szerk.): *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIII.* Pécs: Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, 5–14.
- KEREZSI Klára – PAP András László (2015): Rendészet, tudomány, doktori iskola. *Magyar Rendészet*, 15(4), 67–83.
- KIS Norbert (2015): „Metszéspontok” – rendészettudomány, bünyügyi tudományok, közigazgatástudomány és transzdiszciplinaritás. *Magyar Rendészet*, (15)4, 85–92.
- KMETY Károly (1907): *A magyar közigazgatási jog kézikönyve*. Budapest: Politzer.
- KORINEK László (2007): A bünyügyi tudományok helyzete. *Magyar Tudomány*, 168(12), 1570–1576.

²⁶ BEKE 2022: 2690.

²⁷ LANGE 2019.

²⁸ BEKE 2022: 2691.

- KORINEK László (2010): *Kriminológia I.* Budapest: Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó.
- LANGE, Hans-Jürgen (2019): *Verwaltungswissenschaften, Öffentliche Sicherheitsverwaltung und Polizei. SIAK-Journal – Zeitschrift für Polizeiwissenschaft und polizeiliche Praxis*, (2), 31–44. Online: https://doi.org/10.7396/2019_2_C
- MADARÁSZ Tibor (1987): *Közigazgatás és jog.* Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.
- MADARÁSZ Tibor (1992): *A magyar államigazgatási jog alapjai.* Kézirat. Budapest: Tankönyvkiadó.
- BERÉNYI Sándor et al. (1984): *Magyar államigazgatási jog. Általános rész.* Budapest: BM.
- MANNHEIM Károly (1996): *Ideológia és utópia.* Budapest: Atlantisz.
- MONJARDET, Dominique (1995): Rendőrségi kutatás és modernizáció. *Új Rendészeti Tanulmányok*, (1), 173.
- RÓZSÁS Eszter – CSÁKI HATALOVICS Ferenc (2019): *Közigazgatástan.* Budapest: Nemzeti Közszolgálati Egyetem Vezető- és Továbbképző Központ.
- SIMON Sándor (1997): A hadtudomány mai értelmezése Magyarországon, fejlődése és helye a tudományok rendszerében. *Hadtudományi Tájékoztató*, (7).
- SZIGETI Péter (2001): Vázlat a közbiztonság három dimenziójáról. *Jogtudományi Közlöny*, 56(4), 153–161.
- TAMÁS András (2005): *A közigazgatási jog elmélete.* Budapest: Szent István Társulat.
- VASVÁRI NAGY Vilmos (2001): *A hadtudományi kutató munka folyamata.* Egyetemi jegyzet. Budapest: Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem.